

W ostatnich latach, dzięki rozwojowi technik optycznych, muzea pracują nad stworzeniem obiektywnej i szczegółowej dokumentacji zabytków i obiektów kultury gromadzonych w instytucjach o najróżniejszym profilu zbiorów. W oddawanym do rąk Państwa tomie „Studiów Wilanowskich” publikujemy sześć tekstów omawiających wyzwania stojące przed osobami zajmującymi się tworzeniem tego typu precyzyjnej dokumentacji. Materiał rozpoczyna tekst Eryka Bunscha *W kierunku obiektywnej dokumentacji wizualnej obiektów kultury materialnej – 17 lat rozwoju cyfrowych technik pomiarowych w Wilanowie*, pracownika Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie specjalizującego się w przedmiotowych zagadnieniach, prowadzącego od lat współpracę z instytucjami w kraju i za granicą związaną z kwestiami dokumentacji zbiorów. Autor artykułu zaprosił do współtworzenia niniejszej publikacji badaczy zajmujących się różnymi aspektami tej problematyki: Jana Rutkiewicza z tekstem *Dostosowanie technologii i parametrów technicznych pomiarów trójwymiarowych w digitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego do celów wykorzystania wytworzonych danych*; Grzegorza Nosorowskiego piszącego o *Kłopotliwych tablicach barwnych – kilka praktycznych wskazówek*; Mikołaja Machowskiego z tekstem *W poszukiwaniu niezależności – możliwości analizy wzorników barwnych*; Bartłomieja Karola Siedlarza z artykułem *Przekształcenie obrazów cyfrowych poprzez obrót i ocena jego skutków w oparciu o pomiar przestrzennej charakterystyki częstotliwościowej*; Marcina Szalę i Michała Żurawskiego z – *Reflectance Transformation Imaging – perspektywy zastosowania w instytucjach kultury* oraz Paulinę Krupską-Wolas, Michała Obarzanskiego, Tomasza Wilkosza i Julia M. del Hoyo-Meléndez przedstawiających *Obrazowanie wielospektralne w digitalizacji muzealiów: aspekty techniczne, wstępne przetwarzanie oraz metody analizy i wizualizacji danych*.

Oddawany do rąk czytelników tom czasopisma tworzą również teksty związane bezpośrednio z badaniami nad historią kolekcji wilanowskiej, działalnością artystów związanych z dworem Jana III i jego potomnych oraz przekształceniami w obrębie struktury i dekoracji samego pałacu.

Konrad Pyzel od lat gromadzi informacje o zamówieniach i realizacjach artystycznych królewskich stypendystów, Jerzego Szymonowicza-Siemiginowskiego i Jana Reisnera. W tekście pt. *Poszukiwanie obrazów Jana Reisnera* relacjonuje stan wiedzy o dziełach zaliczanych do *oeuvre* malarza oraz nakreśla proces poszukiwania kolejnych obrazów, które można byłoby z nim powiązać. W publikowanym materiale komentuje niewykorzystywane dotychczas źródła archiwalne z klasztoru siostr wizytek w Warszawie. Analiza cennych dokumentów pozwala

WPROWADZENIE

Joanna Paprocka-Gajek
*Muzeum Pałacu Króla Jana III
w Wilanowie*

Studia Wilanowskie
t. XXXI, 2024, s. 9–16
Rocznik, E-ISSN: 2720-0116

na sformułowanie interesujących wniosków w kontekście próby rekonstrukcji katalogu dzieł artysty.

Autorką kolejnego tekstu, *Podróż Jerzego Szymonowicza i Jana Reisnera do Italii w świetle korespondencji kardynała Carla Barberiniego*, jest Mirosława Sobczyńska-Szczepańska. Ponowna analiza źródeł publikowanych przez Marię Domin oraz dotarcie do kolejnych materiałów archiwalnych z Biblioteki Apostolskiej w Watykanie pozwoliły autorce na sformułowanie dalszych, nowych wniosków o przebiegu nauki Jerzego Szymonowicza-Siemiginowskiego i Jana Reisnera w Rzymie oraz ich podróży powrotnej do Rzeczypospolitej przez miasta Italii i Cesarstwo Habsburgów. Uważna lektura korespondencji kardynała Carla Barberiniego, protektora Rzeczypospolitej, oraz współczesnych mu urzędników wydobywa na światło dzienne nowe lub pomijane dotąd fakty, które stanowią podstawę do sformułowania interesujących wniosków na temat okresu edukacji rzymskiej artystów oraz ich kontaktów i działalności artystycznej. Zebrane przez autorkę informacje skłaniają do zadania nowych pytań o intencje działań królewskich stypendystów.

Tekst Mikołaja Mielcarskiego „*Stół drugi Florenski roznymi Aspismi sadzony w poszrodku Fontanna*”. *Dziela commesso di pietre dure w zbiorach Jana III i jego rodziny* opiera się na analizie *Inwentarza Generalnego* spisane go po śmierci króla Jana III oraz włoskojęzycznego inwentarza przedmiotów należących do królowej Marii Kazimiery (oba dokumenty tuż po ich powstaniu przechowywano w warszawskim klasztorze kapucynów przy ulicy Miodowej), a także późniejszych inwentarzy rezydencji w Żółkwi. Na ich podstawie autor identyfikuje w zbiorach rodziny Sobieskich kosztowne dzieła wykonane w trudnej technice *pietra dura* we Florencji i rozważa powody, dla których były stosunkowo liczne w kolekcji. Tekst wskazuje także konieczne kierunki badań oraz potencjalne miejsca poszukiwań nowych dokumentów źródłowych, które powinny posłużyć dalszym wnikliwym pracom nad tematem.

Ostatnim z tekstów dotyczących rodziny Sobieskich jest obszerny materiał przedstawiony w artykule Michała Sereżyńskiego i Piotra Grzegorza Sereżyńskiego pt. *Geneza kościoła pw. św. Rocha w Oławie*. W wyniku wieloletnich poszukiwań autorzy dotarli do nieznanych do tej pory źródeł oraz przeprowadzili ich wnikliwą analizę, m.in. zachowanej we Wrocławiu korespondencji księdza Franza Dismasa Tichego, fragmentów kroniki Oławy, not z wizytacji biskupich oraz zapisów ze świeckich ksiąg rachunkowych miasta. Nakreślając kontekst sytuacji wyznaniowej księstwa brzeskiego w obliczu zmian politycznych w latach 1706–1708 sformułowali przekonującą opinię dotyczącą powstania i fundacji budowli. W efekcie połączyli historię niepozornej, pozbawionej obszernej historiografii świątyni z działaniami królewicza Jakuba Sobieskiego oraz jego małżonki Jadwigi Elżbiety z domu Pfalz-Neuburg.

W tym numerze publikujemy także artykuł Jacka Martusewicza omawiający analizę materiałów archiwalnych, ikonograficznych i zabytkowych (porównawczych), będącą podstawą wirtualnej rekonstrukcji pieca kaflowego z Pokoju Myśliwskiego w pałacu w Wilanowie (tekst pt. *Rekonstrukcja wirtualna pieca kaflowego w pasy granatowe z Pokoju Myśliwskiego w pałacu w Wilanowie*), wykonanej według wskazówek autora przez Jakuba Kaniszewskiego. Impulsem do podjęcia tego zadania było odnalezienie podczas prac wykopaliskowych na terenie rezydencji wilanowskiej kafli o charakterystycznej dekoracji oraz możliwość odniesienia ich do zapisów w inwentarzu wilanowskim z 1793 roku. To rzadkie w literaturze opracowanie ukazuje przekonujący efekt cyfrowej rekonstrukcji fragmentu wyposażenia wnętrz wilanowskich w XVIII wieku.

Tom kończą komunikaty omawiające projekty popularyzujące działalność Muzeum oraz nowe oprogramowanie do ewidencji zbiorów o nazwie iArt 3.0. Karolina Alkemade w tekście *System iArt – uniwersalne narzędzie do ewidencji zbiorów* przybliża cele oraz proces tworzenia nowego systemu do ewidencji zbiorów muzealnych pod nazwą iArt 3.0 oraz przedstawia korzyści płynące z jego wprowadzenia. Za realizację tego projektu odpowiada konsorcjum muzeów utworzone z następujących instytucji: Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, Muzeum Narodowego w Lublinie, Muzeum Łazienki Królewskie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum-Zamku w Łąncucie i Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Marta Walewska opisała unikatowe projekty popularyzatorskie i edukacyjne stworzone na potrzeby nowej ekspozycji stałej „Kolekcjonerstwo Potockich”. Wystawę, nagrodzoną wyróżnieniem w konkursie Sybilla za rok 2022, otwarto w wyremontowanych przestrzeniach południowego i północnego skrzydła pałacu na piętrze. Jej dostępność zapewniono poprzez realizację projektu pt. „Usunięcie barier komunikacyjnych na wystawie celem poprawy dostępności w obszarze rozumienia i czucia”. Umożliwiono w ten sposób zapoznanie się z treściami wystawy m.in. osobom z niepełnosprawnościami intelektualnymi, dzieciom oraz zwiedzającym posługującym się językiem migowym.

Na zakończenie Jacek Kuśmierski prezentuje dotychczasowe osiągnięcia Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie w zakresie organizacji wolontariatu oraz praktyk młodzieży w ogrodach. Utrzymanie 92,2 ha zespołu pałacowo-ogrodowego oraz rezerwatu przyrody Morysin stanowi ogromne wyzwanie dla czteroosobowego zespołu pracującego w Dziale Ogrodowym Muzeum. Dobrze zorganizowana pomoc wolontariuszy niesie wymierne efekty i korzyści dla obu stron.

Tom kończy opracowana przez Martę Gołąbek i Karolinę Alkemade kronika wydarzeń w Muzeum w Wilanowie w 2023 roku. Po raz trzeci z rzędu podsumowujemy roczny dorobek instytucji. Dzięki temu, po

latach, jesteśmy w stanie sięgnąć do informacji na temat wydarzeń tworzonych dla naszych gości siłami zespołu liczącego niewiele ponad 150 osób.

Polecamy uwadze wyjątkowo zróżnicowany rocznik „Studiów Wilanowskich”, mając nadzieję, że wszystkie poruszone w nim tematy spotkają się z Państwa zainteresowaniem i uznaniem.

Joanna Paprocka-Gajek